

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21: ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์

ORGANIZING ACTIVITIES TO ENHANCE LEARNING EXPERIENCES FOR EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT IN THE 21st CENTURY: CRITICAL THINKING SKILLS

กมลวรรณ สุคะโต | **Kamonwan Sukato** | **ORCID ID: 0009-0000-8530-2769**

คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ประเทศไทย | Faculty of Education and Human Development, Chaiyaphum
Rajabhat University, Chaiyaphum Province, Thailand
E-mail: chan_cpru@hotmail.com

ทิพย์อักษร พุทธสริน | **Thipaugson Puttasarin** | **ORCID ID: 0009-0003-0514-7669**

คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ประเทศไทย | Faculty of Education and Human Development, Chaiyaphum
Rajabhat University, Chaiyaphum Province, Thailand
Corresponding Author E-mail: thipaugson.ru@cpru.ac.th

กนกอร สังข์จันทร์ | **Ganokon Sangchan** | **ORCID ID: 0009-0000-7841-0657**

คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ประเทศไทย | Faculty of Education and Human Development, Chaiyaphum
Rajabhat University, Chaiyaphum Province, Thailand
E-mail: kawinuk2521@gmail.com

Received: (September 4, 2024); Revised: (October 9, 2024); Accepted: (October 27, 2024)

Citation:

กมลวรรณ สุคะโต, ทิพย์อักษร พุทธสริน, และกนกอร สังข์จันทร์. (2567). การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก
ปฐมวัยในศตวรรษที่ 21: ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมเพื่อความยั่งยืน (JRIS)*, 1(5), 1-11.

Sukato, K., Puttasarin, T., & Sangchan, G. (2024). Organizing Activities to Enhance Learning Experiences for Early
Childhood Development in the 21st Century: Critical Thinking Skills. *Journal of Research and Innovation for
Sustainability (JRIS)*, 1(5), 1-11.

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the critical thinking skills of early childhood in the 21st century by using activities to enhance learning experiences. The sample group used is early childhood male and female aged 3-5 years. Kindergarten 3, Semester 1, Academic Year 2024. Demonstration School, Chaiyaphum Rajabhat University, Nafai Subdistrict, Mueang District, Chaiyaphum Province, 25 people, Using purposive sampling. The tools used Plan for organizing activities to enhance learning experiences to develop critical thinking skills of early childhood in the 21st century 24 plans, and early childhood critical thinking skills assessment. The research Design One-Group Pretest -Posttest Design to analyze the data using mean and standard deviation. The research results found that the average of the evaluation results of all 3 aspects was (*M*) 2.74, (*S.D.*) 0.19, at the moderate level. After the experiment, the average was (*M*) 3.96, (*S.D.*) 0.14, at the highest level. In conclusion, the activities to enhance learning experiences to develop critical thinking skills in terms of finding Relationships, reasoning and problem solving, in the 21st century and key elements that will help early children solve problems. Making informed and rational decisions.

Keyword: Early Childhood, Activities to Enhance Learning Experiences, Critical Thinking Skills in the 21st Century

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โดยใช้การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุ 3-5 ปี ระดับชั้นอนุบาล 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิจำนวน 25 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 จำนวน 24 แผน และแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ดำเนินการทดลองเป็นตามแบบแผนการทดลอง (The One-Group Pretest-Posttest Design) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า ผลรวมค่าเฉลี่ยแบบประเมินทั้ง 3 ด้าน ค่าเฉลี่ย (*M*) 2.74, (*S.D.*) 0.19 อยู่ในระดับปานกลาง และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย (*M*) 3.96, (*S.D.*) 0.14 อยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า กิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้พัฒนาการคิดวิเคราะห์ในด้านการหาความสัมพันธ์ การคิดให้เหตุผล และการคิดแก้ปัญหา ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้เด็กสามารถแก้ไขปัญหา รวมทั้งสามารถเลือกตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล

คำสำคัญ: เด็กปฐมวัย, กิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้, ทักษะการคิดวิเคราะห์ในศตวรรษ
ที่ 21

1. บทนำ

ทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องวางรากฐานตั้งแต่ปฐมวัย หรือ 0-6 ปี โดยการพัฒนาการคิดเชิงบริหารสมอง เป็นการทำงานระดับสูงของสมองในการเฝ้าตามดูและควบคุมอารมณ์ ความคิด และการกระทำ เพื่อกำกับตนเองให้เกิดพฤติกรรมที่มุ่งสู่เป้าหมาย ช่วยให้เด็กคิดเป็น ทำงานเป็น เรียนรู้เป็น แก้ไขปัญหาเป็นอยู่ร่วมกับผู้อื่นเป็น และหาความสุขเป็นซึ่งต้องเน้นการเรียนรู้ด้วยการลงมือทำเพื่อให้เด็กมีโอกาสฝึกคิดวางแผนแก้ไขปัญหา สิ่งสำคัญคือควรคำนึงถึงการสร้างการเรียนรู้แก่เด็กตามความเหมาะสมของช่วงวัย โดยเฉพาะระดับปฐมวัยที่ไม่ควรเร่ง เร่งอ่านเขียนซึ่งเป็นการกดทับทักษะด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะทักษะความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหา การสื่อสาร ความร่วมมือกัน (วีระพันธ์ สุพรรณไชยมาตย์, 2559) วิสัยทัศน์ในการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง มีหัวใจสำคัญประการหนึ่งคือ การพัฒนาคนไทยยุคใหม่ให้มีความสามารถในการสื่อสารการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ซึ่งเกี่ยวข้องกับสาระในกระบวนการเรียนรู้ที่ครูและสถานศึกษาจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) การมีความสามารถในการคิดจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการดำเนินชีวิตเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหา รวมทั้งสามารถเลือกตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2552)

ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง การปูพื้นฐานการคิดและการส่งเสริมการคิดให้แก่เด็กและเยาวชนตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงระดับสูงจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งการพัฒนาการคิดตั้งแต่เยาว์วัยจะมีส่วนช่วยให้เด็กสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างมีคุณภาพการคิดที่ถือได้ว่าเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตคือการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนกเพื่อหาส่วนย่อยของเหตุการณ์ เรื่องราว เนื้อหา หรือส่วนประกอบของสิ่งต่าง ๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วนและมีเหตุผล กิจกรรมการสอนที่จะสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กได้ ต้องเป็นกิจกรรมที่ทำทลายความคิด ครูต้องแสดงออกถึงการนับถือในความคิดของเด็ก ให้เด็กเลือกและยอมรับในสิ่งที่เด็กตัดสินใจ ให้ออกาสเด็กได้เล่นและกระทำอย่างสร้างสรรค์ การฟัง การพูด และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างครูและเด็กเป็นปฏิสัมพันธ์ที่สร้างการคิดอย่างลุ่มลึกให้กับเด็ก การจะพัฒนาให้เด็กมีทักษะการคิดวิเคราะห์ได้นั้นครูจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กพูดเพื่อแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะทำให้ครูรู้ความคิดและวัดความรู้ของเด็กได้การใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้คิดวิเคราะห์ นั้นเป็นวิธีการที่ยอมรับกันว่ามีส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดให้เกิดขึ้นกับเด็ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2547) ในอดีตเด็กปฐมวัยถูกมองว่ามีข้อจำกัดในด้านความสามารถทางด้านการคิด ส่งผลให้เด็กขาดโอกาสนำทักษะทางสติปัญญาที่ตนมีไปปรับใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ ปัจจุบันมีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าเด็กเล็ก ๆ สามารถแก้ปัญหาคือข้อขัดข้อง

ได้ ถ้าปัญหานั้นถูกนำเสนอในบริบทที่มีความหมายกับตัวเด็ก เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เรียนรู้ได้ดีที่สุดจากการค้นหาคำตอบ ครูต้องใช้คำถามเพื่อให้เด็กเกิดการคิด คำถามที่เหมาะสมกับเด็กจะเป็นสิ่งเร้าให้เด็กพัฒนาศักยภาพทางการคิดที่มีอยู่ภายในตนให้ก้าวขึ้นสู่ขีดสูงสุด การส่งเสริมความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ให้กับเด็กปฐมวัยทำได้หลายวิธีโดยต้องคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ (ทิสนา แชนมณี, 2560) การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต้องจัดให้สอดคล้องเหมาะสมกับระดับการคิดของเด็กแต่ละคน องค์การพัฒนาเอกชนด้านเด็กปฐมวัยและครอบครัว พบว่า สมรรถนะของเด็กจะถูกกระตุ้นให้คิดและเรียนรู้ตลอดเวลาจากการที่เราอ่านหนังสือให้ฟังการสัมผัสหรือการเห็นรูปและฟังจะเกิดความอยากรู้อยากเห็น การมีจินตนาการบ่อย ๆ เซลล์สมองยิ่งแตกแขนงออกไปเป็นจำนวนมาก (Lipman, 1980) ที่มุ่งเน้นการแนะนำให้เด็กได้รู้จักประเด็นต่าง ๆ ผ่านการอภิปราย พูดคุยเกี่ยวกับตอนใดตอนหนึ่งของหนังสือนิทานที่เด็กอ่าน ครูจะส่งเสริมการอภิปรายในชั้นเรียนโดยการพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กต้องการสนทนา และกระตุ้นกระบวนการคิดของเด็กโดยใช้คำถามปลายเปิด เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของการคิดวิเคราะห์และวิธีการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจ และอายุของเด็ก

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21 ของเด็กปฐมวัย ในเรื่องของทักษะการคิดวิเคราะห์ (Critical thinking skills) ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของทักษะการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่ โดยใช้การจัดกิจกรรมประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีประสบการณ์ตรงที่ท้าทายความคิด โดยครูจะแสดงออกถึงการนับถือในความคิด ให้เด็กเลือกและยอมรับในสิ่งที่เด็กตัดสินใจ เปิดโอกาสได้เล่นและกระทำอย่างสร้างสรรค์ ร่วมทั้งการฟัง การพูด และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างครูและเด็กดังกล่าวนี้นี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21: ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อจะได้เป็นรากฐานที่สำคัญของการเรียนรู้และการพัฒนาให้เด็กเติบโตอย่างเหมาะสม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โดยใช้การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้

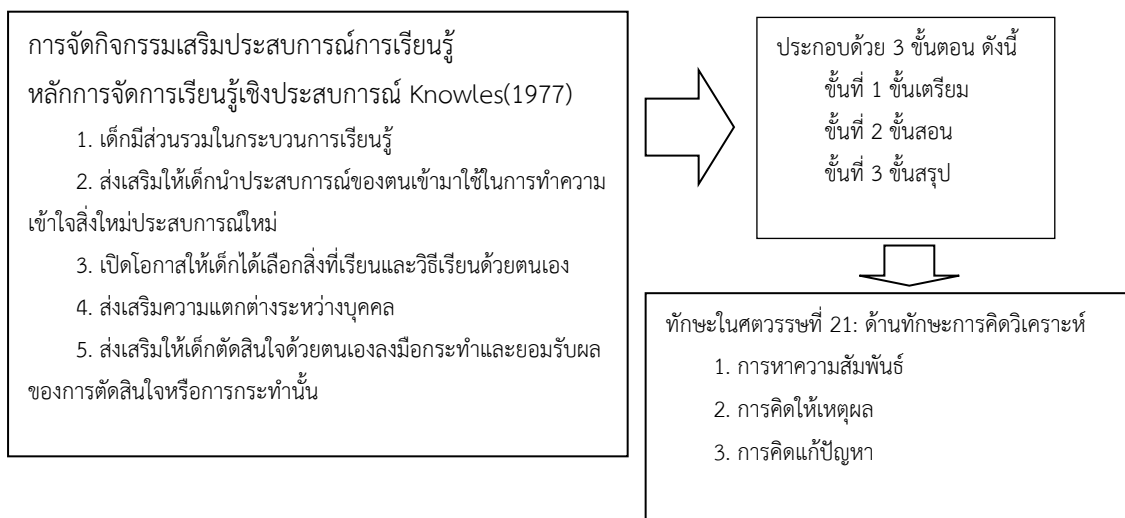
3. สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้จะมีทักษะในศตวรรษที่ 21: ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้น

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยสังเคราะห์ทักษะย่อยด้านการคิดวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมที่คาดหวังของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่ต้องการให้เกิดกับเด็กวัย 5-6 ปี นำมากำหนดเป็นเนื้อหาสำคัญ เพื่อเตรียม

ความพร้อมด้านทักษะการวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้ 1. การหาความสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนกแยกแยะ พิจารณา ไตร่ตรองสิ่งต่างๆ และความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล 2. การคิดให้เหตุผล หมายถึง ความสามารถในการบอกเหตุผลที่ชัดเจน และความสามารถในการบอกผลของเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้องและชัดเจน 3. การคิดแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาข้อมูล และความสามารถในการตัดสินใจเลือกแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหา โดยใช้แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ด้านการหาความสัมพันธ์ การคิดให้เหตุผล และการคิดแก้ปัญหา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้กำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21:
ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์

5. วิธีกรวิจัย

5.1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุ 3-5 ปี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 118 คน

5.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุ 3-5 ปี ระดับชั้นอนุบาล 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 25 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

5.2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

5.2.1 แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 จำนวน 24 แผน

5.2.2 แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ (IOC) โดยขึ้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

5.3 วิธีดำเนินงานวิจัย

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ทำการทดลองเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 30 นาที กลุ่มตัวอย่างได้รับการทดลองรวมทั้งสิ้น 24 วัน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

5.3.1 สร้างความคุ้นเคยกับเด็กทำเป็นกลุ่มตัวอย่างในห้องเรียน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์

5.3.2 จัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม

5.3.3 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นก่อนทดลอง กับกลุ่มตัวอย่าง 25 คน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ วันละ 30 นาที

5.3.4 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการทดลอง โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 จำนวน 24 แผน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วันๆ ละ 30 นาที ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เวลา 09.00-09.30 น. โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ขั้นนำ (ประมาณ 3 นาที) ครูนำเด็กเข้าสู่กิจกรรมโดยการร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง หรือปริศนาคำทายโดยการกระตุ้นเด็กจากความรู้ประสบการณ์เดิมและการระดมความคิดด้วยมุมมองที่หลากหลาย เพื่อให้เด็กมีความคิดคล่องแคล่ว พร้อมทั้งสร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างครูกับเด็กในการปฏิบัติตัวในการทำกิจกรรม

2) ขั้นดำเนินกิจกรรม (ประมาณ 17 นาที) ครูและเด็กร่วมกันจัดกิจกรรมบูรณาการที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีประสบการณ์ตรงโดยมีหลักการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ Knowles 1. เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ 2. ส่งเสริมให้เด็กนำประสบการณ์ของตนเข้ามาใช้ในการทำความเข้าใจสิ่งใหม่ประสบการณ์ใหม่ 3. เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกสิ่งที่เรียนและวิธีเรียนด้วยตนเอง 4. ส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล 5. ส่งเสริมให้เด็กตัดสินใจด้วยตนเองลงมือกระทำและยอมรับผลของการตัดสินใจหรือการกระทำนั้น

3) ขั้นสรุป (ประมาณ 10 นาที) ครูและเด็กสรุปเนื้อหาและกิจกรรมร่วมกัน อธิบายถึงประโยชน์และการนำไปประยุกต์ใช้ หรือทดลองใช้ในสถานการณ์ต่าง เพื่อให้เด็กมีความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่มในการต่อยอดกิจกรรมที่จะเรียนรู้ครั้งต่อไป

4) เมื่อครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการแบบประเมินการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นหลังทดลอง กับกลุ่มตัวอย่าง 25 คน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ วันละ 30 นาที

5) นำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินฯ มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6. ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อน-หลังการจัดกิจกรรม

ตาราง 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยก่อน-หลังการทดลอง

ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย	n	ก่อนการทดลอง		แปลผลระดับ	หลังการทดลอง		แปลผลระดับ
		M	S.D.		M	S.D.	
1. การหาความสัมพันธ์							
1.1 ความสามารถในการจำแนกแยกแยะพิจารณา ไตร่ตรองสิ่งต่างๆ	25	3.00	0.00	ปานกลาง	4.44	0.77	มากที่สุด
1.2 ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล	25	2.40	0.50	น้อย	3.84	1.21	มาก
2. การคิดให้เหตุผล							
2.1 ความสามารถในการบอกเหตุผลที่ชัดเจนและ	25	2.76	0.44	ปานกลาง	4.44	0.71	มากที่สุด
2.2 ความสามารถในการบอกผลของเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้องและชัดเจน	25	2.44	0.51	น้อย	4.12	1.17	มาก
3. การคิดแก้ปัญหา							
3.1 ความสามารถในการพิจารณาข้อมูล	25	2.92	0.28	ปานกลาง	4.24	0.97	มากที่สุด
3.2 ความสามารถในการตัดสินใจเลือกแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหา	25	2.92	0.28	ปานกลาง	4.64	0.76	มากที่สุด

ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย	n	ก่อนการทดลอง		แปลผลระดับ	หลังการทดลอง		แปลผลระดับ
		M	S.D.		M	S.D.	
รวมค่าเฉลี่ยผลประเมินทั้ง 3 ด้าน	25	2.74	0.19	ปานกลาง	3.96	0.14	มากที่สุด

จากตาราง 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยก่อน-หลังการทดลอง พบว่า มีรายละเอียดประเมินก่อนการทดลอง ดังนี้

1. การหาความสัมพันธ์ 1.1 ความสามารถในการจำแนกแยกแยะพิจารณา ไตร่ตรองสิ่งต่างๆ ค่าเฉลี่ย (M) 3.00, (S.D.) 0.00 อยู่ในระดับปานกลาง 1.2 ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ค่าเฉลี่ย (M) 2.40, (S.D.) 0.5 อยู่ในระดับน้อย

2. การคิดให้เหตุผล 2.1 ความสามารถในการบอกเหตุผลที่ชัดเจน ค่าเฉลี่ย (M) 2.76, (S.D.) 0.44 อยู่ในระดับปานกลาง 2.2 ความสามารถในการบอกผลของเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้องและชัดเจน ค่าเฉลี่ย (M) 2.44, (S.D.) 0.44 อยู่ในระดับปานกลาง

3. การคิดแก้ปัญหา 3.1 ความสามารถในการพิจารณาข้อมูล ค่าเฉลี่ย (M) 2.92, (S.D.) 0.28 อยู่ในระดับปานกลาง 3.2 ความสามารถในการตัดสินใจเลือกแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหา ค่าเฉลี่ย (M) 2.92, (S.D.) 0.28 อยู่ในระดับปานกลาง

รวมค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองผลประเมินทั้ง 3 ด้าน ค่าเฉลี่ย (M) 2.74, (S.D.) 0.19 อยู่ในระดับปานกลาง

มีรายละเอียดประเมินหลังการทดลอง ดังนี้

1. การหาความสัมพันธ์ 1.1 ความสามารถในการจำแนกแยกแยะพิจารณา ไตร่ตรองสิ่งต่าง ๆ ค่าเฉลี่ย (M) 4.44, (S.D.) 0.77 อยู่ในระดับมากที่สุด 1.2 ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ค่าเฉลี่ย (M) 3.84, (S.D.) 1.21 อยู่ในระดับมาก

2. การคิดให้เหตุผล 2.1 ความสามารถในการบอกเหตุผลที่ชัดเจน ค่าเฉลี่ย (M) 4.44, (S.D.) 0.71 อยู่ในระดับมากที่สุด 2.2 ความสามารถในการบอกผลของเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้องและชัดเจน ค่าเฉลี่ย (M) 4.12, (S.D.) 1.17 อยู่ในระดับมาก

3. การคิดแก้ปัญหา 3.1 ความสามารถในการพิจารณาข้อมูล ค่าเฉลี่ย (M) 4.42, (S.D.) 0.97 อยู่ในระดับมากที่สุด 3.2 ความสามารถในการตัดสินใจเลือกแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหา ค่าเฉลี่ย (M) 4.64, (S.D.) 0.76 อยู่ในระดับมากที่สุด

รวมค่าเฉลี่ยหลังการทดลองผลประเมินทั้ง 3 ด้าน ค่าเฉลี่ย (M) 3.96, (S.D.) 0.14 อยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน ก่อนการทดลองผลรวมค่าเฉลี่ยผลประเมินทั้ง 3 ด้าน ค่าเฉลี่ย (M) 2.74, (S.D.) 0.19 อยู่ในระดับปานกลาง และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย (M) 3.96, (S.D.) 0.14 อยู่ใน

ระดับมากที่สุด สอดคล้องกับสมมุติฐาน เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้จะมีทักษะในศตวรรษที่ 21: ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้น

7. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21: ด้านการคิดวิเคราะห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 อภิปรายผลดังนี้

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21: ด้านการคิดวิเคราะห์พบว่า ผู้วิจัยได้จัดหากิจกรรมต่าง ๆ ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ในการเลือกสิ่งที่ตนเองสนใจในการเรียนรู้ เช่น สถานที่ สิ่งของรอบตัว หรือสัตว์ที่เด็กสนใจ ซึ่งเพื่อนในห้องทุกคนจะช่วยกันลงคะแนนเพื่อเลือกหัวข้อด้วยกัน และเรื่องที่ได้รับความสนใจน้อยก็จะได้เรียนรู้ร่วมกันในครั้งต่อไปตามลำดับ จากนั้นส่งเสริมให้เด็กนำประสบการณ์ของตนเองออกเข้ามาใช้ในการทำความเข้าใจสิ่งใหม่เป็นประสบการณ์ใหม่ โดยให้เด็กช่วยเล่าหรืออธิบายประสบการณ์ที่ตนเองได้พบมา จากนั้นการระดมสมองช่วยกันคิดวิเคราะห์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด และช่วยกันสรุปองค์ความรู้จากเนื้อหาที่เรียน ผู้วิจัยพบว่า กิจกรรมการสอนที่จะสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กได้นั้น ต้องเป็นกิจกรรมที่ทำลายความคิดและความสามารถของเด็ก สังเกตได้จากพฤติกรรมเด็กที่มีความสนใจกระตือรือร้น เกิดความท้าทายและสามารถคิดจำแนกส่วนย่อยของเหตุการณ์ เรื่องราว เนื้อหาหรือส่วนประกอบของสิ่งต่าง ๆ ได้ในกิจกรรม โดยบทบาทของครูในห้องเรียนคือส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล และแสดงออกถึงการนับถือในความคิดของเด็ก การฟัง การพูด และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์และพัฒนาคิดนอกกรอบให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี รวมถึงการเปิดโอกาสเด็กได้คิด ได้เล่น และกระทำอย่างสร้างสรรค์ ช่วยให้เด็กกล้าคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง ลงมือกระทำและยอมรับผลของการตัดสินใจหรือการกระทำนั้น (Knowles, 1997) เด็กที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมสร้างสรรค์โดยใช้หินและกิจกรรมค้นคว้าต่างๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กนั้น ทำให้เด็กมีความสนุกสนานเพลิดเพลินกับการเรียนรู้ เด็กสามารถจำแนกเพื่อหาส่วนย่อยของเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างละเอียดถี่ถ้วนและมีเหตุผล สอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547) กล่าวว่า กิจกรรมการสอนที่พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กต้องเป็นกิจกรรมที่ทำลายความคิด โดยครูทำหน้าที่แสดงออกถึงการนับถือในความคิดของเด็ก ให้เด็กเลือกและยอมรับในสิ่งที่เด็กตัดสินใจ ให้โอกาสเด็กได้เล่น และกระทำอย่างสร้างสรรค์ การฟัง การพูด และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างครูและเด็กเป็นปฏิสัมพันธ์ที่สร้างการคิดอย่างลุ่มลึกให้กับเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กพูดเพื่อแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะช่วยให้ครูรู้ความคิดและวัดความรู้ของเด็กได้ ร่วมกับการใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้คิดวิเคราะห์ นั้นเป็นวิธีการที่ยอมรับกันว่ามีส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดให้เกิดขึ้นกับเด็ก สอดคล้องกับ อรพรรณ บุตรกตัญญู (2556) กล่าวว่า เด็กจะเกิดการเชื่อมโยงในสมองคิดจินตนาการส่งผลโดยตรง สิ่งที่ได้ก็คือความรู้สึกรู้สึกพอใจ มีความสุขและได้สัมผัส

สุนทรียะของโลกตั้งแต่วัยเยาว์แล้วบ่อนกลับเข้าสู่สมอง เป็นการทำให้สมองได้จัดการกับจินตนาการต่างๆ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อทำซ้ำจึงจัดระบบความคิดได้ดีขึ้น ครูจึงควรให้เด็กมีเวลาเต็มที่ในการทำกิจกรรม หรือการให้เด็กได้จัดแสดงและนำเสนอผลงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิดา ขาตยาภา (2563) กล่าวว่า การมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันตลอดจนมีอิสระในการกล้าแสดงออกอย่างมีระเบียบวินัย สร้างความรู้สึกให้เกิดความสบายใจ ปราศจากความกลัว มีบรรยากาศของการสร้างสรรค์ กระตุ้นความสนใจให้เด็กร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล (Critical Thinking) ซึ่งเป็นหนึ่งในกรอบการเรียนรู้และเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เป็นหนึ่งในหัวข้อสำคัญที่ภาคการศึกษาทั่วโลกกำลังให้ความสนใจ การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล สามารถทำให้เข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างความคิดต่างๆ ของคนได้และสามารถกำหนดความสำคัญ ความเกี่ยวข้องในเหตุผลและความคิด นอกจากนี้ยังสามารถแก้ปัญหาอย่างสอดคล้องและเป็นระบบ (กานต์ธิดา สินทรัพย์, 2565)

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

8.1.1 การส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ เมื่อครูแสดงออกถึงการนับถือในความคิดของเด็ก สามารถช่วยให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและอยากร่วมกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

8.1.2 การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้เชิงประสบการณ์ ครูต้องออกแบบกิจกรรมที่เกิดความท้าทายและแปลกใหม่เพื่อกระตุ้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

8.1.3 ครูควรตระหนักถึงการสังเกตและการจดบันทึกพฤติกรรมในแต่ละวัน เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของเด็ก

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 ทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แบ่งออกเป็นหลายด้าน ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กปฐมวัยด้านอื่น

8.2.2 จากผลการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ควรมีการศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยเฉพาะด้านเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ความสามารถในการบอกผลของเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้องและชัดเจน เป็นต้น

9. สรุป

กิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้เป็นการช่วยเตรียมความพร้อมให้เด็กรู้จักการคิดวิเคราะห์ในด้านการหาความสัมพันธ์ การคิดให้เหตุผล และการคิดแก้ปัญหา ซึ่งทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้เด็กสามารถแก้ไขปัญหา รวมทั้งสามารถเลือกตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล ดังนั้น

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 จึงสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้จะมีทักษะในศตวรรษที่ 21: ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้น

10. เอกสารอ้างอิง

- กานต์ธิดา สิ้นทรัพย์. (8 มีนาคม 2565). *Critical Thinking คิดอย่างไรให้มีเหตุผล*. กองยุทธศาสตร์และแผนงาน <https://dsp.dip.go.th/th/category/2017-11-27-08-04-02/2022-02-08-13-44-37>
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. เอดิชั่นเพรสโปรดักส์.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, (2552). *การคิดวิเคราะห์ เล่ม 1*. เทคนิคพรินติง.
- พนิดา ขาดยาภา. (2563). *การจัดการชั้นเรียนเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21*. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 14(3), 223-240.
- วีระพันธ์ สุพรรณไชยมาตย์. (16 ธันวาคม 2559). *การประชุมวิชาการ EF Symposium 2016 ปลุกฝังทักษะสมองบ่มเพาะเด็กไทยยุค 4.0*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. www.thaihealth.or.th
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3-5 ปี: แนวทางสำหรับผู้ดูแลเด็ก ครูและอาจารย์*. แปลน ฟอ์ คิดส์.
- อรพรรณ บุตรกตัญญู. (2556). *การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Knowles. (1997). *Self-directed Learning: A Guide for Learners and Teacher*. Association Press.
- Lipman, M. (1980). *Philosophy for children*. Institute of the Advancement of Philosophy for Children.